

C-338/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. április 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. január 9.

Felperes:

Telecom Italia SpA

Alperes:

Regione Sardegna

[omissis]

A Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna

(Sezione Prima) (Szardínia tartomány közigazgatási bírósága [első tanács],
Olaszország)

meghozta a következő

VÉGZÉST

a Telecom Italia S.p.A [omissis] által

a Regione Sardegnaval (Szardínia tartomány, Olaszország) [omissis]

szemben

a következők megsemmisítése iránt:

- a Direttore del Servizio Reti ed Infrastrutture (a hálózatokért és infrastruktúrákért felelős igazgató, Olaszország) által aláírt, 2013. április 5-i 2586. sz. értesítés, amellyel Szardínia tartomány elutasította a Telecom Italiának az 2012. december 19-i 1470. sz. igazgatói határozat saját felügyeleti hatáskörében történő megsemmisítése iránti kérelmét; az igazgató e határozatával a felperest arra kötelezte, hogy térítse vissza a Szardínia hátrányos helyzetű területein a széles sávú szolgáltatások **[eredeti 2. o.]** (összeköttetési közrendszer) bővítését célzó projekt keretében kapott hozzájárulás teljes összegét, ugyanakkor jogellenesen alkalmazta a 271/2008/EK rendelettel módosított 794/2004/EK rendelet 9. és azt követő cikkei által jogellenes vagy visszaélészerű állami támogatások esetére előírt kamatlábat;

- a fent említett, 2012. december 19-i 1470. sz. igazgatói határozatnak – amellyel az igazgató elrendelte az említett társfinanszírozás visszatérítését, így valójában saját felügyeleti hatáskörében megsemmisítette a társfinanszírozás nyújtására vonatkozó intézkedést amiatt, hogy hiányoznak a támogatás jogszerűségének előfeltételei – az a része, amelyben a törvényes kamatlábak helyett a 794/2004/EK rendeletben meghatározott kamatlábak alkalmazását írta elő;

- szükség szerint a fent említett kamatláb alkalmazásának indokait tartalmazó, a hálózatokért és infrastruktúrákért felelős igazgató által aláírt, 2013. január 4-i 80. sz. értesítés;

- minden ahhoz kapcsolódó, azt megelőző vagy abból következő aktus, beleértve – szükség szerint, amennyiben ahhoz saját érdeke fűződik – a Telecom Italiának odaítélt közbeszerzés iratait;

valamint másodlagosan:

az EUMSZ 267. cikk alapján az EUMSZ 108. cikk (korábban az EK-Szerződés 88. cikke) (2) bekezdésével összefüggésben a 659/1999/EK rendelet 14. és 16. cikke, valamint a 271/2008 rendelettel módosított 794/2004 rendelet 9. és azt követő cikkei érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek a Bíróság elé terjesztése iránt, ha e rendeleti rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy lehetővé teszik, hogy a tagállamok önállóan megállapítsák, hogy az állami támogatás jogellenes vagy visszaélészerű-e, és a kedvezményezetteket az Európai Bizottság visszatérítetési határozatának hiányában is kötelezzék a visszatérítésre,

benyújtott [omissis] kereset tárgyában.

[omissis] **[eredeti 3. o.]** [omissis] [Utalás az ügy irataira]

1. – A Szardínia tartomány által kiírt tárgyalásos eljárás eredményeként a Telecom Italia S.p.A. a széles sávú szolgáltatások (összeköttetési közrendszer) Szardínia hátrányos helyzetű területein történő bővítése céljából finanszírozásban részesült az EK-Szerződés 87. és 88. cikke (jelenleg az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk) értelmében az Európai Bizottság részére bejelentett végleges

projekt alapján[.] Az Európai Bizottság 2006. november 22-i 222/2006 határozatával megállapította, hogy a támogatás „összeegyeztethető az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjával”.

2. – Szardínia tartomány a közbeszerzést ez követően a Telecom Italia S.p.A. javára ítélte oda, összesen 6 100 000,00 euró összegű társfinanszírozás formájában. 2017. március 14-én megkötötték a társfinanszírozási szerződést, amelyben – többek között – (a 8. cikkben) rendelkeztek a projekt jövedelmezősége nyomon követésének módszereiről; emellett a 9. és 10. pontban rögzítették, hogy „amennyiben a nyomon követési időszak végén a Bizottság az előirányozotthoz képest kisebb mértékű piaci hiányosságot állapít meg, ezt közli a Társasággal, hogy az esetlegesen észrevételeket terjeszthessen elő. A megállapítások vitatásának hiánya [...] egy tekintet alá esik azok elfogadásával. Ilyen esetben a Társaság köteles a kapott társfinanszírozást a folyósítás napjától számított törvényes kamatokkal együtt, arányosan visszatéríteni”.
3. – A nyomon követés eredménye alapján Szardínia tartomány – miután megállapította, hogy a „projekt a hozzájárulás nélkül 12,772%-os belső megtérülési rátát [ért volna el], amely tehát meghaladja a piaci hiányosság jelzőjeként a projektterv keretében előirányozott 10%-os felső határt” – a 2012. december 19-i 1470. sz. igazgatói határozattal rendelkezett az addig folyósított, 5 490 000,00 eurónak megfelelő hozzájárulás teljes körű visszatérítéséről azzal, hogy ezen összegre – a 2008. január 30-i 271/2008/EK bizottsági rendelettel módosított, („a bevezetőben említett módosítást követően »az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról« [eredeti 4. o.] szülő, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról” szülő) 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet 9. és azt követő cikkeinek alkalmazásával – felszámította az összeegyeztethetetlen és jogellenes állami támogatások visszatérítése esetére előírt kamatot.
4. – A Telecom Italia S.p.A. társaság a szóban forgó keresettel kérte a fent említett tartományi határozatban meghatározott intézkedés, valamint a bevezetőben részletesebben ismertetett többi aktus megsemmisítését, mivel álláspontja szerint a jogellenes vagy visszaélésszerű állami támogatások visszatérítésére előírt kamatláb alkalmazása jogellenes.

4.1. – A társaság konkrétan a következő kereseti jogalapokra hivatkozik:

- a 659/1999/EK rendelet 4. és 7. cikkének megsértése, mivel az Európai Bizottság 2006. november 22-i 222/2006 határozata – amellyel az Európai Bizottság megállapította, hogy a bejelentett támogatás összeegyeztethető a Szerződéssel – nem tekinthető a hivatkozott közösségi rendelet 7. cikkének (4) bekezdése [amely szerint „[a] Bizottság olyan feltételeket határozhat meg megengedő határozatában, amelyek teljesítése esetén egy támogatás a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősül, és olyan kötelezettségeket állapíthat meg, amelyek biztosítják a határozat betartásának ellenőrzését (a továbbiakban:

»feltételt megállapító határozat«)»] értelmében vett „feltételt megállapító határozatnak”, mivel nem indult hivatalos vizsgálati eljárás (amelynek egyik eredménye lehet a feltételt megállapító határozat);

- az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikke (2) bekezdése első albekezdésének megsértése; e rendelkezés szerint az Európai Bizottság kizárólagos feladatát képezi a visszaélészerűen felhasznált támogatások módosítása és megszüntetése; valamint a 659/1999/EK rendelet 16. cikkének megsértése; e cikk („A támogatással való visszaélés” körében) rögzíti, hogy: „[a] 23. cikk sérelme nélkül, a támogatással való visszaélés esetén a Bizottság a 4. cikk (4) bekezdése értelmében hivatalos vizsgálati eljárást kezdhet. A 6., 7., 9. és 10. cikket, a 11. cikk (1) bekezdését, a 12., 13., 14. és 15. cikket értelemszerűen kell alkalmazni”; amennyiben tehát a Bizottság nem kívánja a hivatkozott rendelet 23. cikke értelmében az ügyet közvetlenül **[eredeti 5. o.]** a Bíróság elé utalni, hivatalos vizsgálati eljárást kell indítania az adott határozata visszaélészerű végrehajtásának megállapítása érdekében, és ezen eljárás végén a szóban forgó rendelet 14. cikke értelmében vett visszatérítetési határozatot kell elfogadnia, amellyel megvizsgálja, hogy (feltételt megállapító határozatok esetében) megszüntették-e a fent említett feltételeket;

- a 659/1999/EK rendelet 14. és 16. cikkének, valamint a 271/2008/EK rendelettel módosított 794/2004/EK rendelet 9. és azt követő cikkeinek érvénytelensége az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése első albekezdésének megsértése miatt, amennyiben e rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy azok lehetővé teszik, hogy a tagállamok önállóan állapíthassák meg, hogy a Bizottság által előzetesen engedélyezett támogatás felhasználása esetlegesen visszaélészerű-e, és hogy az ebből eredő kamatokat az Európai Bizottság előzetes (visszatérítetési) határozata hiányában is felszámíthatják.

5. – Szardínia tartomány belépett a perbe és perakadályként a kereset megkészttségére hivatkozik [Kapcsolódó jogalapok] [omissis] Az ügy érdemét illetően azt kéri, hogy az eljáró bíróság utasítsa el a keresetet mint megalapozatlant.

6. – [omissis] [Tárgyalás]

7. – [omissis]

[omissis] **[eredeti 6. o.]** [omissis] [Az elkésztéssel kapcsolatos kifogás elutasítása]

8. – Az eljáró tanács a jogvita érdemét illetően úgy ítéli meg, hogy az EU működéséről szóló szerződés 267. cikke értelmében vett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet kell az Európai Unió Bírósága elé terjesztenie az 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet és a 2008. január 30-i 271/2008/EK rendelettel módosított, 2004. április 21-i 794/2004/EK rendelet hivatkozott rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozóan, az alábbiakban részletezett módon.

9. – Előzetesen meg kell jegyezni, hogy – szoros összefüggésükre tekintettel – a Telecom Italia S.p.A. által felhozott valamennyi kereseti jogalap releváns abban az értelemben, hogy még ha csak a felhozott kifogások egyikének adnak esetlegesen is helyt, az is a jogvita lezárásához vezetne a megtámadott határozatok megsemmisítését eredményezve.

10. – Az uniós jog releváns rendelkezései.

A jelen ügy elbírálása szempontjából az uniós jog alábbi rendelkezései bírnak relevanciával.

Először is az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdése (korábban az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése), amely akként rendelkezik, hogy *„[h]a a Bizottság – azt követően, hogy felhívta az érintett feleket észrevételeik megtételére – megállapítja, hogy egy állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás a 107. cikk értelmében nem egyeztethető össze a belső piaccal, vagy hogy az ilyen támogatást visszaélésszerűen használják fel, úgy határoz, hogy az érintett állam köteles a Bizottság által kitűzött határidőn belül a támogatást megszüntetni vagy módosítani”*.

Ezenfelül az 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet („az Európai unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló tanácsi rendelet”) különböző rendelkezései is relevánsak:

- az 1. cikk (1) bekezdésének g) pontja, amelynek értelmében a „támogatással való visszaélés”, ha *„a kedvezményezett a támogatást az e rendelet [eredeti 7. o.] 4. cikkének (3) bekezdése vagy 7. cikkének (3) vagy (4) bekezdése szerint hozott határozatok megsértésével használja fel”*;

- a 7. cikk (4) bekezdése, amelynek értelmében *„[a] Bizottság olyan feltételeket határozhat meg megengedő határozatában, amelyek teljesítése esetén egy támogatás a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősül, és olyan kötelezettségeket állapíthat meg, amelyek biztosítják a határozat betartásának ellenőrzését (a továbbiakban: »feltételt megállapító határozat«)”;*

- a 16. cikk, amelynek értelmében *„[a] 23. cikk sérelme nélkül, a támogatással való visszaélés esetén a Bizottság a 4. cikk (4) bekezdése értelmében hivatalos vizsgálati eljárást kezdhet. A 6., 7., 9. és 10. cikket, a 11. cikk (1) bekezdését, a 12., 13., 14. és 15. cikket értelemszerűen kell alkalmazni”*.

Végezetül, a 2008. január 30-i 271/2008/EK bizottsági rendelettel módosított, a (az 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló) 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet 9. cikkének (1) és (2) bekezdése, amely előírja, hogy:

- *„(1) Amennyiben külön határozat másképpen nem rendelkezik, a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének [jelenleg a 108. cikk (3) bekezdésének] megsértésével*

nyújtott állami támogatás visszatérítése esetén alkalmazandó kamatláb a Bizottság által minden egyes naptári év előtt meghatározott éves százalékos kamatláb”;

- „(2) A kamatlábat úgy kell megállapítani, hogy 100 bázisponttal kell növelni az egy évre vonatkozó pénzüpiaci kamatlábat. Amennyiben ezek az adatok nem állnak rendelkezésre, a három hónapos pénzüpiaci kamatot, vagy ennek hiányában az államkötvények hozamát kell használni”.

11. – A nemzeti jog rendelkezései.

A nemzeti jogban relevanciával a codice civile (polgári törvénykönyv) 1282. cikkének első bekezdése (amely szerint „A jogszabályban vagy az értékpapírban rögzített eltérő rendelkezés hiányában a meghatározott összegű és esedékes pénzkövetelések kamatoznak”) és 1284. cikke (amely szerint „[a]z alkalmazandó **[eredeti 8. o.]** éves törvényes kamatláb 0,8%-ban kerül meghatározásra. A pénzügyminiszter kezdeményezésére a kamatláb alkalmazását megelőző év december 15. előtt a Gazzetta ufficiale della Repubblica Italianaban [az Olasz Köztársaság Hivatalos Lapja] kihirdetett rendelettel annak értékét a tizenkét hónapnál rövidebb lejáratú államkötvények éves bruttó hozama alapján és az adott évre vonatkozó infláció mértékének figyelembevételével évente módosítani lehet. Amennyiben december 15. előtt nem kerül meghatározásra új kamatláb, az a következő évben változatlan marad”) bír.

12. - Végkövetkeztetések.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket elsősorban a 659/1999 rendelet 16. cikkének értelmezésével kapcsolatos kétség igazolja.

Az Európai Bizottság ugyanis a 2006. november 22-i 222/2006 határozatával megállapította, hogy a szóban forgó támogatás összeegyeztethető a Szerződéssel, amennyiben a támogatott projekt a támogatás felhasználását követően nem termel az eredetileg előirányozottnál nagyobb nyereséget. Ellenkező esetben a „*Telecom Italia köteles a támogatás arányos részét visszatéríteni*” (a határozat 5.2.3. pontjának g) alpontja).

Egyébiránt úgy tűnik, hogy a hivatkozott rendelet 16. cikke – annak előírásával, hogy a támogatással való visszaélés eseteiben a Bizottság feltételt megállapító határozat esetén (vagylagosan) a Bíróság elé utalhatja az ügyet vagy megindíthatja a hivatalos vizsgálati eljárást (amely adott esetben visszatérítetési határozattal zárulhat) – kizárja azt, hogy az egyes tagállamok önállóan megállapíthassák, hogy az állami támogatás visszaélészerű-e. Úgy tűnik, hogy ezt az értelmezést alátámasztja az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése, amely szerint a Bizottság feladata, hogy módosítsa vagy megszüntesse az összeegyeztethetetlen vagy jogellenes támogatást.

Mindenesetre a 794/2004/EK rendelet fent hivatkozott 9. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja „a[z] [EUMSZ] 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével

nyújtott állami támogatás visszatérítése esetén alkalmazandó kamatláb[at]”, azonban úgy tűnik, hogy annak hatálya már nem terjed ki arra az esetre, amelyben e visszatérítés feltételt megállapító határozattal jóváhagyott [eredeti 9. o.] állami támogatás felhasználása során következik be. Tekintettel arra is, hogy a visszatérítéssel érintett két helyzet objektíve eltér egymástól, ilyen esetben a visszatérítendő összegre – a felperes állításának megfelelően – a tagállam saját szabályai szerint kiszámított törvényes kamatot lehetne felszámítani.

13. – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megfogalmazása.

A fentiek alapján a T. A. R. per la Sardegna (Szardínia tartomány közigazgatási bírósága) a következő kérdéseket fogalmazza meg:

„Úgy kell-e értelmezni az időbeli hatályánál fogva alkalmazandó, 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet („az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló tanácsi rendelet) 16. cikkét – amely szerint „[a] 23. cikk sérelme nélkül, a támogatással való visszaélés esetén a Bizottság a 4. cikk (4) bekezdése értelmében hivatalos vizsgálati eljárást kezdhet. A 6., 7., 9. és 10. cikket, a 11. cikk (1) bekezdését, a 12., 13., 14. és 15. cikket értelemszerűen kell alkalmazni” –, hogy az Európai Bizottságnak a támogatással való visszaélés eseteiben is előzetesen határozatot kell hoznia a visszatérítettségéről (a Bizottságot megillető azon lehetőség sérelme nélkül, hogy a 659/1999/EK rendelet 23. cikke értelmében az ügyet közvetlenül az Európai Unió Bírósága elé utalja)?

- Az előző kérdésre adott nemleges válasz esetén meg kell-e állapítani az 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet 16. cikkének érvénytelenségét amiatt, hogy az sérti az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdését (korábban az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdését)?

- Úgy kell-e értelmezni a 2008. január 30-i 271/2008/EK bizottsági rendelettel módosított (az 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló), 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet 9. cikkének (1) és (2) bekezdését, hogy az összegegyeztetetlen és jogellenes állami támogatások visszatérítését illetően e rendelkezésekben előírt kamatláb abban az esetben is alkalmazandó [eredeti 10. o.], ha a feltételt megállapító határozattal jóváhagyott állami támogatásokat az előírt feltétel bekövetkezése miatt visszaélésszerűen használják fel?”

A FENTI INDOKOK ALAPJÁN

A Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna, Sezione Prima (Szardínia tartomány közigazgatási bírósága, első tanács, Olaszország) a következőképpen rendelkezik:

1) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjeszti az indokolásban megjelölt kérdéseket;

2) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elbírálásáig felfüggeszti a jelen eljárást;

[omissis] [Eljárási formulák]

[omissis] Cagliari [omissis] 2019. január 9. [omissis]

[eredeti 11. o.]

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM